

Magazyn dla dzieci
Kwartalnik

Wesoła Ulica

Numer 4 (2023)
wrzesień, październik,
listopad

Poznaj z nami literki -
tym razem „S”

Sałatką „Na dobry humor”
własnymi rękami!

Co je kret?

Orzełek
na Święto
Niepodległości
Polski

Olga
Dauksza
- poetka z
Dyneburga
ma 130 lat

Chcesz kupić „kota w worku”?

W TYM NUMERZE:

- wiersze o jesieni
- zagadki i tamigtówki
- ciekawostki o grzybach
- co je kret?
- "kot w worku"
- wróżba na Andrzejkę
- Olga Dauksza - 130 lat
- orzetki na Święto Niepodległości
- literka S
- sałatka "Na dobry humor"

Józef Czechowicz

Jesień

Szumiał las, śpiewał las,
gubił złote liście,
świeciło się jasne stonko
chtodno a złociście...

Rano mgła w polu szła,
wiatr ją rwał i ziębił:
opadały ciężkie grona
kalin i jarzębin...

Każdy zmierzch moczył deszcz,
płakał, drżał na szybkach...
I tak ładnie mówił tatuś:
- Jesień gra na skrzypkach...

Odlatują ptaki

Artur Oppman

Liść pożółkły spada z drzewa
chłodny wietrzyk wieje
chór ptaszęcy już nie śpiewa
ścichły lasy, knieje.

Słonko bladsze rankiem wstaje
na niebieskie szlaki.
Posmutniały nasze gaje -
- odlatują ptaki.

Już gromadką mkną bociany
w niebieskie przestworze.
Lecą kędyś w kraj nieznanym
za dziesiąte morze.

Puste gniazda zostawiły
nad wieśniaczą strzechą.
Ich znajomy klekot miły
niesie z wiatrem echo.

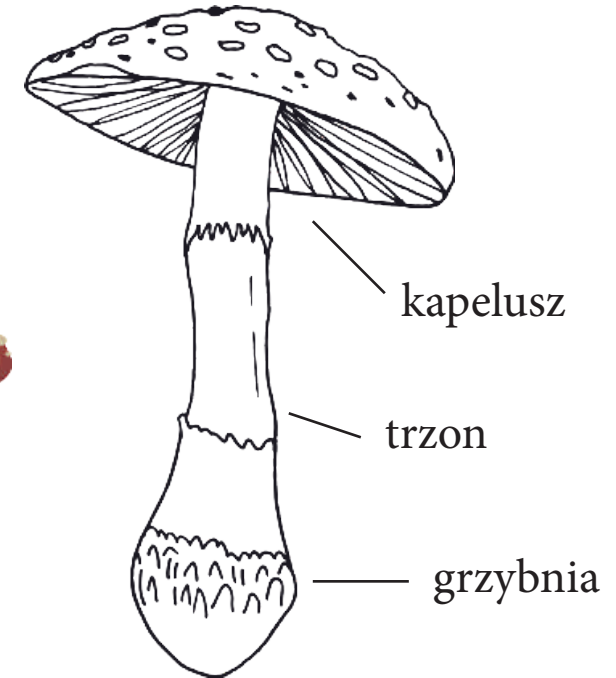

Jesień to właściwa pora na grzybobranie!

CO WIEMY O GRZYBACH?

Ko mēs zinām par sēnēm?

BUDOWA GRZYBA

Sēnes var būt ēdamās vai indīgas.
Grzyby mogą być **jadalne** lub **trujuące**.

mleczaj rydz

maślak

koźlarz
czerwony

muchomor
sromotnikowy
baltā mušmire

muchomor
czerwony
sarkanā mušmire

kurka

borowik

pieczarka

Słowniczek / Vārdnīca:

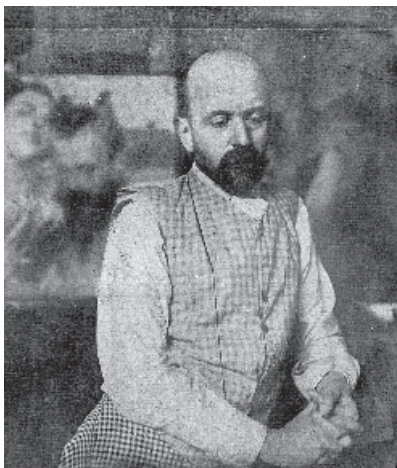
Borowik - baravika
kurka - gailene
maślak - sviesta beka
pieczarka - šampinjons
mleczaj rydz - rudmiese
koźlarz czerwony - bērzu beka

CHWILA NA SZTUKĘ

JACEK MALCZEWSKI

(1854 - 1929)

Jacek Malczewski to polski malarz i rysownik, przedstawiciel symbolizmu. Malował portrety, pejzaże i autoportrety. Realistyczność pokazywał w obrazach o zesłaniu Polaków na Syberię. Nawiązywał w swych kompozycjach do literatury i tematyki biblijnej.

Portret Władysława Reymonta, 1905,
Muzeum Narodowe w Warszawie

JACEKS MAĻČEVSKIS

(1854 - 1929)

Jaceks Maļčevskis poļu gleznotājs, simbolisma pārstāvis. Viņš gleznoja portretus, ainavas un pašportretus. Mākslinieks savās gleznās, īpaši darbos par poļu deportāciju uz Sibīriju, parādīja reālismu. Savās kompozīcijās viņš atsaucās uz literatūru un Bībeles tēmām.

Wigilia na Syberii, 1892,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Jacek Malczewski, autoportret, 1925

Chrystus i Samarytanka, 1909,
Muzeum Archidiecezji Warszawskiej

FRAZEOLOGIA NA WESOŁO!

Kupić kota w worku –

kupić jakąś rzecz bez dokładnego jej sprawdzenia, wybrać coś lub zdecydować się na coś bez obojętności i upewnienia się, że wszystko jest w porządku.

Nopirkts kāķi maisā

- iegādāties kaut ko bez pārbaudes, neredzot produktu.

ROZSYPAŃKA LITEROWA:

O K T

K O W R E

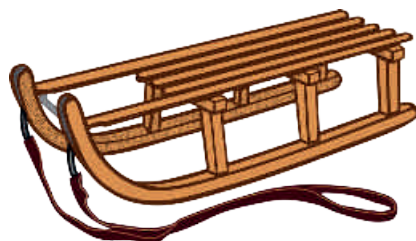
Poznajemy litery!

Iepazīstam burtus!

Aa Āā Bb Cc Ćć Dd Ee Ēē Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll
Łł Mm Nn Ņņ Oo Óó Pp Rr Ss Śś Tt Uu Ww Yy
Zz Źź Żż

Słońce

Sanki

Sowa

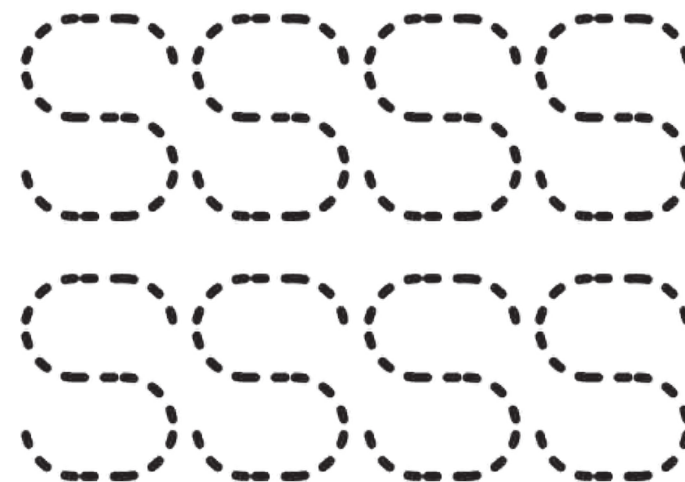

Samolot

Ułóż z własnego
ciała literę S!
/Ar savu ķermeni
izveido burtu S!

Napisz literę S! / Uzraksti burtu S!

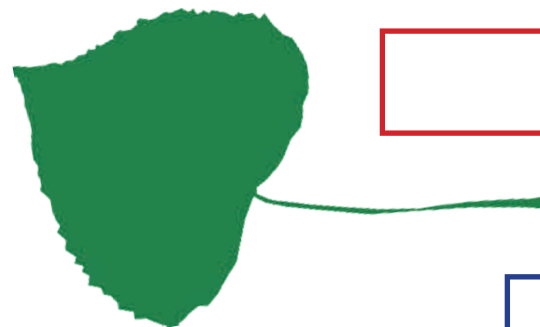

Czytaj! / Lasi!

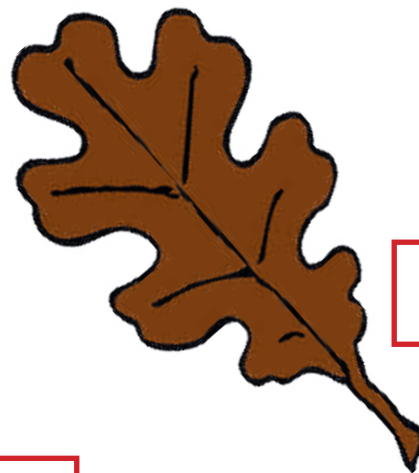
Słońce mocno grzeje. Franek ma szybkie sanki.
Samolot leci nad morzem. Sowa poluje nocą.

Połącz nazwę drzewa z liściem! W pustej ramce napisz kolor liścia! / Savieno koka nosaukumu ar lapu! Tukšajā rāmītī ieraksti lapas krāsu! Koku nosaukumus latviski atradīsi 20 lapaspusē.

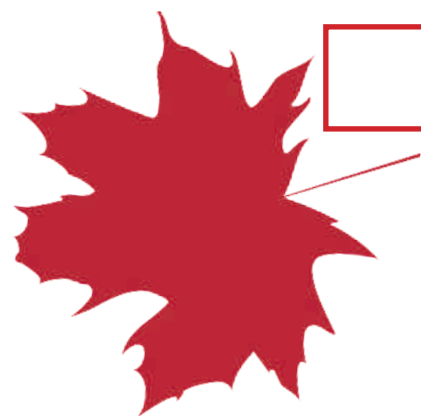
kasztanowiec

dąb

brzoza

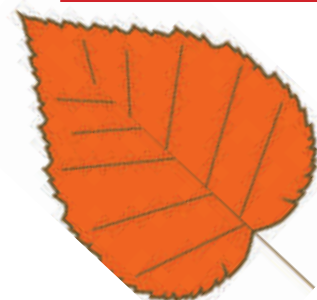
jarząb

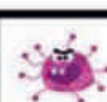

klon

- CZERWONY
- ZIELONY
- BRAZOWY
- ŻÓŁTY
- FIOLETOWY
- POMARAŃCZOWY

lipa

Czy wiesz, że 23 września to PIERWSZY DZIEŃ JESIENI i DZIEŃ SPADAJĄCEGO LIŚCIA?

									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Korzystając z tabeli liczb obrazkowych, dopisz obrazkom ich wartość. Liczby parzyste otocz niebieskim kolorem, liczby nieparzyste czerwonym kolorem. / Izmantojot ciparu tabulu, ieraksti attēliem to skaitlisko vērtību. Pāra skaitļus apvelc ar zilu krasu, nepāra skaitļus ar sarkanu krāsu.

Pokoloruj!/Izkrāso!

Wróżba andrzejkowa – ‘Wymarzony zawód’

Ta wróżba andrzejkowa dotyczy przyszłego zawodu. Rysujemy małe karteczki z wymarzonymi zawodami. Wróżba polega na wylosowaniu jednego z nich. Na karteczkach można napisać takie zabawne zawody jak np. **zbieracz uśmiechów, kierowca chmury** itd. Po wylosowaniu swojego zawodu, każdy opowiada, na czym on konkretnie polega.

OLGA DAUKSZTA - 130 lat!

Olga Dauksza – polska poetka i nauczycielka, która mieszkała w Dyneburgu na Łotwie.

Ona urodziła się w Rydze w 1893 roku w katolickiej rodzinie polsko-łotewskiej. Ukończyła polskie Gimnazjum Emilii Lichtarowicz.

W latach 1922–1936 pracowała jako nauczycielka języka polskiego, literatury współczesnej i starożytnej, rysunku i języka niemieckiego.

Podczas II wojny światowej pracowała w działających na Łotwie szkołach. Po likwidacji ostatniej polskiej szkoły, od 1949 roku była na emeryturze.

Zmarła w 1956 roku i została pochowana na cmentarzu na Grzywie w Dyneburgu.

Olga Dauksza pisała wiersze. Ma w swoim dorobku trzy tomiki poezji: “Dźwina o zmierzchu”, “Błękitne inicjały”, “Walet kierowy”.

Dźwina

(fragment)

*Nie jest rzeką wierną, lecz zmienną, zazdrosną,
piękno swe ukrywa pod świtką z samodziału
siwą i zgrzebną, na wieśniaczych tkaną krosnach,
a na słońcu i wietrze lekko zbłękitniałą.*

Olga Daukšta – Daugavpils poļu dzejniece un skolotāja. Dzimusi 1893. gadā Rīgā poļu-latviešu katoļu ģimenē. Ar zelta medaļu absolvējusi Emīlijas Lihtarovičas poļu ģimnāziju.

Pēc kara apmetusies uz dzīvi Dinaburgā (Daugavpilī). Strādājusi par poļu literatūras, zīmēšanas un vācu valodas skolotāju. Otrā pasaules kara laikā strādājusi par skolotāju. Mirusi 1956. gadā Grīvā.

Olgas Daukštas dzejoļu krājumi: “Dźwina o zmierzchu”, “Błękitne inicjały”, “Walet kierowy”.

POZNAJEMY ZWIERZAKI!

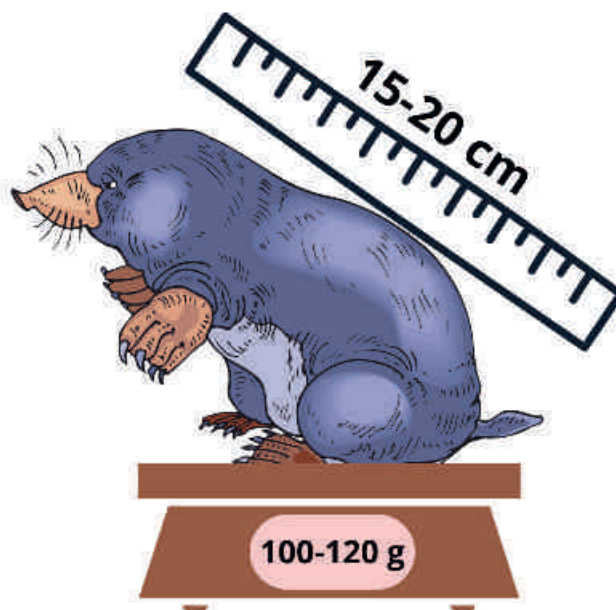
KRET

Krety są niemal ślepe. Posiadają za to niezwykle czuły słuch.

Kurmis ir gandrīs akls, bet viņam ir labi attīstīta dzirde.

Krety pokryte są bardzo gęstą okrywą włosową. Posiadają około 200 włosów na 1 mm².

Krety wykopują rozległe tunele z wieloma komorami. Pod charakterystycznymi kopcami zwykle umiejscawia swoje legowiska.

Kurmis nenogurdināmi rok ejas un nepārtraukti paplašina savu alu sistēmu.

KURMIS

Kret żywi się owadami, larwami, dżdżownicami.

Kurmis ēd kūkaiņus, kāpurus, sliekas.

Biały orzełek

Potrzebujemy:

białe kartki, żółta kartka, papierowa rolka (od papieru toaletowego), klej, nożyczki, czarny flamaster.

1. Wycinamy z białej kartki paski o wysokości ok 6 cm i nacinamy z jednej strony.
2. Smarujemy klejem paski (tylko część, którą nie nacinaliśmy) i obklejamy wokoło papierowej rolki.
3. Wycinamy z żółtej kartki koronę i dziób orzełka i przyklejamy. Rysujemy czarnym flamastrem oczy.
4. Na złożonej na pół kartce odrysowujemy rękę. To będą skrzydła. Kontury rąk wycinamy. Następnie przyklejamy je do orzełka.
5. I oto mamy naszego orzełka!

ZRÓB TO SAM!

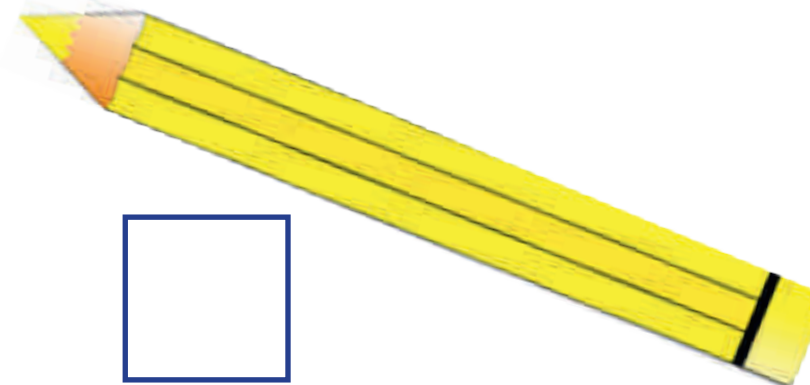
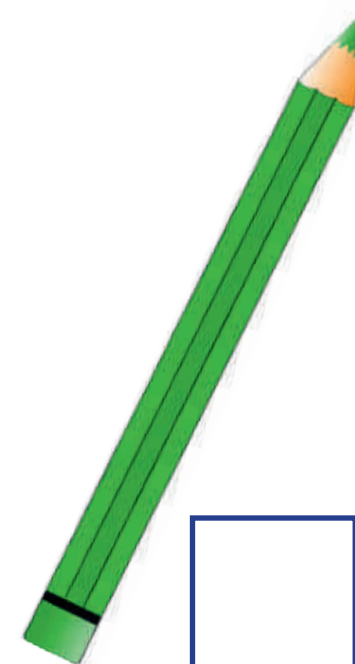
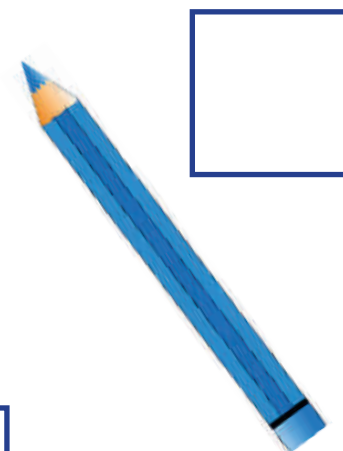
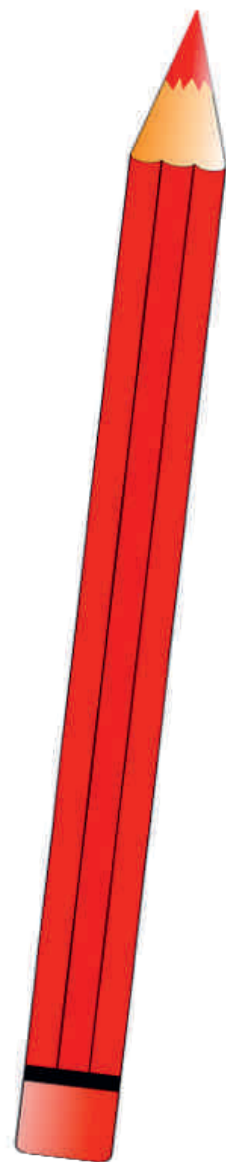
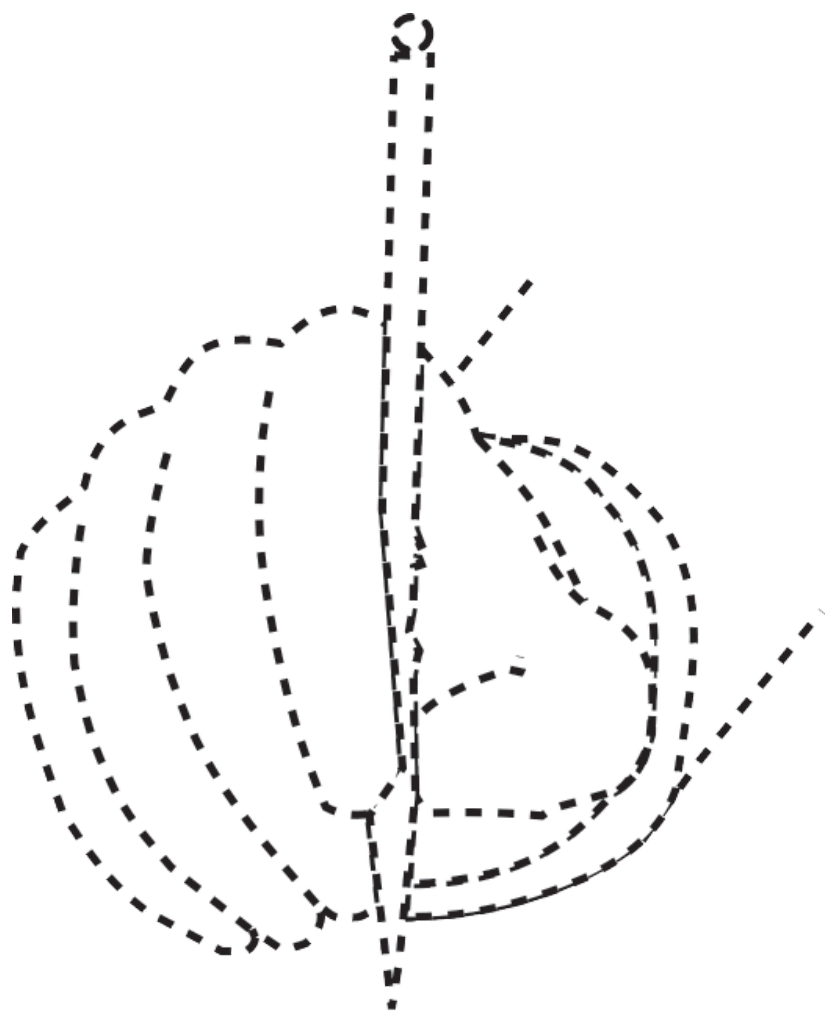
11 listopada - Narodowe Święto Niepodległości Polski
18 listopada - Dzień Niepodległości Łotwy

22 listopada - Dzień kredki

Ile centymetrów ma kredka? Zmierz każdą kredkę i zapisz długość w ramce! /
Cik centimetru garš ir zīmulis? Izmēri katru zīmuli un garumu uzraksti rāmīti!

Narysuj po śladzie! / Pārvelc!

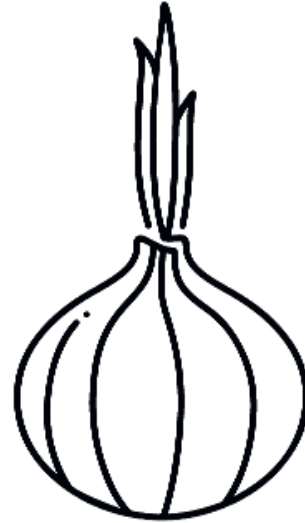
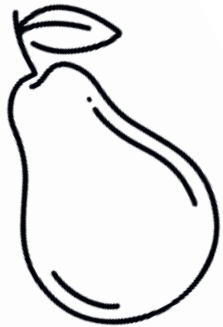

Połącz zagadki z odpowiednimi obrazkami. Pokoloruj!
/ Savieno mīklas ar atbilstošiem attēliem. Izkrāso!

Zagadki!

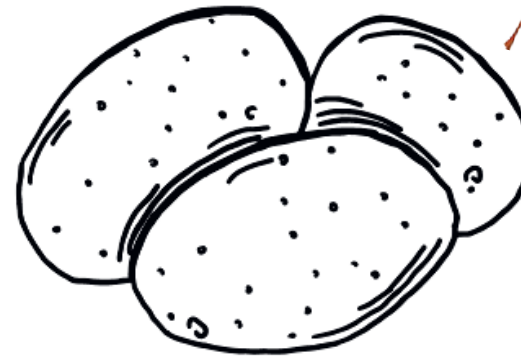
Chrupie ją królik
i świnka z chlewka.
Rośnie pod ziemią ruda - ...

Czekała Marysia aż do jesieni
i widzi, że w liściach coś się rumieni.
Dojrzałe, okrągłe, błyszczą się ładnie.
Jesienny wiatr dmuchnie – na ziemię spadnie.

Biała i piekąca kula.
Ostry zapach jej rozczula.
Więc łzy ronisz na koszulę,
krojąc nożem swym - ...

W jesieni się rodzą,
z jednego wiele.
Najsmaczniejsze są
pieczone w popiele.

Ma kształt żarówki,
lecz wcale nie świeci,
gdy jest dojrzała,
zjadają ją dzieci.

WROCLAW

Foto: Olga Szerszniowa

W pierwszej połowie XIX wieku wybudowano **Nowy Ratusz**, do którego przeniosły się władze miasta.

Mostek Pokutnic – Punt Widokowy na Katedrze św. Marii Magdaleny we Wrocławiu. Widok z mostka pokazuje prawdziwe piękno Wrocławia.

Kilka obiektów jest w dzielnicy Wrocławia **Biskupin**. Ogromny **Park Szczytnicki**, **Ogród Zoologiczny**, **Hala Stulecia**, **Muzeum Współczesne**, a także XIX wieczny **Most Zwierzyniecki**. Na placu przed Halą Stulecia znajduje się słynna wrocławska **fontanna multimedialna**. W sezonie co godzinę odbywają się wodne show i są darmowe.

We Wrocławiu jest dużo muzeów, które warto zwiedzić. **Hydropolis** – interaktywne muzeum wody, **Centrum Historii Zajezdnia**, gdzie zobaczyć można stare zabawki, zrekonstruowany

pociąg, budki telefoniczne i wiele przedmiotów, które dziś można już tylko wspominać. **Muzeum Pana Tadeusza**, które przybliży zwiedzającym epokę romantyzmu – najważniejsze dzieła polskich pisarzy, ale także ówczesne stroje i zwyczaje.

Panorama Racławicka – muzeum sztuki we Wrocławiu.

Foto: Olga Szerszniowa

Foto: Olga Szerszniowa

Foto: Olga Szerszniowa

VROCLAVA

Foto: Olga Szerszniowa

Wroclava ir Lejassilēzijas galvaspilsēta. Daži to sauc par “Eiropas kultūras galvaspilsētu”, bet citi saka, ka tā ir “simts tiltu pilsēta”. Bērniem Wroclava ir rūķu zemes galvaspilsēta. Ieeja rūķu pazemes pilsētā atrodas tieši blakus ēkām „Jaś i Małgosia”. Šo mazo cilvēku figūriņas ir izkaisītas pa visu Wroclavu. Oficiāli Wroclavā ir vairāk nekā 350 reģistrētu rūķu, un katru gadu to paliek vairāk. Wroclavas **tirgus laukums** ir viens no lielākajiem Polijā. Tirgus laukuma centrā atrodas **Vecais rātsnams**, kas ir unikāls gotikas piemineklis Eiropā. 19. gadsimta pirmajā pusē tika uzcelts **Jaunais rātsnams**, uz kuru pārcēlās pilsētas varas iestādes.

Patieso Wroclavas skaistumu var redzēt no **Grēcinieku tilta**, kas atrodas uz Sv. Marijas Magdalēnas katedrāles.

Virzoties uz austrumiem no Grunvaldes laukuma, sasniegsim **Biskupinu**. Šajā pilsētas daļā atradīsim milzīgo **Ščitnicku parku**, **Zooloģisko dārzu**, **Simtgades zāli**, **Mūsdienu muzeju**, kā arī deviņpadsmitā gadsimtā celto **Zvežiņeckā tiltu**. Laukumā simtgades zāles priekšā atrodas slavenā Wroclavas **multimediālā strūklaka**. Sezonas laikā ūdens izstādes notiek katru stundu un ir bez maksas. Wroclavā ir daudz muzeju, kurus ir vērts apmeklēt. **Hydropolis** – interaktīvs ūdens muzejs, **Vēstures muzejs Zajezdņa**, kur var apskatīt vecas rotaļlietas, rekonstruētu vilcienu, telefona kabīnes un citus objektus.

Pana Tadeuša muzejs, kas stāsta apmeklētājiem par romantisma laikmetu, nozīmīgākajiem rakstnieku darbiem, tā laika tērpiem un paražām. Mākslas muzejs **Panorama Raławicka**.

Foto: Olga Szerszniowa

Foto: Olga Szerszniowa

Foto: Olga Szerszniowa

Ile lisów schowało się na obrazku? /
Cik lapsas noslēpās attēlā?

Weź kredki w odpowiednich kolorach i odkoduj obrazek! /
Paņem zīmuļus atbilstošā krāsā un atkode attēlu!

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

Pomarańczowy D1, E1, F1, C2, D2, F2, G2, B3, C3, D3, E3, F3, G3, H3, B4, D4,
E4, F4, G4, H4, B5, C5, D5, E5, G5, H5, C6, D6, E6, F6, G6, D7, E7

Brązowy D8, E8, F8, D9, E9, F9, D10, E10, F10

Żółty E2, C4, F5

SAŁATKA NA DOBRY HUMOR

Składniki:

- 1 opakowanie dowolnego makaronu
- 1 puszka lub słoiczek filetów z tuńczyka w oliwie
- ok. 300 g pomidorków koktajlowych w różnych kolorach
- garść posiekanej natki pietruszki
- 3 łyżki zielonego pesto
- 1 opakowanie mozzarelli
- sól do smaku

Wykonanie:

Makaron gotujemy na półtwardo w osolonej wodzie. Odcedzamy i przesypujemy do miski.

Pomidorki przekrajamy na połówki, dodajemy do makaronu.

Fileciki z tuńczyka wyjmujemy z zalewy, dzielimy na mniejsze kawałki, dodajemy do sałatki.

Mozzarellę odcedzamy z zalewy, kroimy i wrzucamy do sałatki.

Dodajemy pesto i posiekaną pietruszkę, dokładnie mieszamy i doprawiamy solą.

SMACZNEGO!

Nie przegap
następnego
numeru!

Projekt jest finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2023”. Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

Projektu finansē Polijas Republikas Ministru padomes priekšsēdētāja kanceleja konkursa „Poļu kopienas un ārzemēs dzīvojošo poļi 2023” ietvaros. Publikācija pauž tikai autoru uzskatus un nevar tikt saistīta ar Polijas Republikas Ministru padomes priekšsēdētāja kancelejas un Fonda „Palīdzība poļiem austrumos” oficiālo pozīciju.

„Wesoła ulica” - kwartalnik dla dzieci – nr 4/2023, wrzesień - listopad.

Redaktor naczelna: Krystyna Barkowska. Redakcja: Irena Wiłcynia, Olga Szerszniowa.

Koncepcja plastyczna i rysunki: Natalia Krjukowa. Wydawca: stowarzyszenie "Rubon"

Nakład: 400

Daugavpils, 2023 rok.

